Sex og samfunn

Oslo, 10. oktober 2022

Sex og samfunns høringssvar til nytt lovforslag om forbud mot konverteringsterapi

Sex og samfunn takker for muligheten til å gi innspill til nytt lovforslag om forbud mot konverteringsterapi.

Vi er svært glade for at regjeringen legger frem et styrket forslag for å forby konverteringsterapi og at flere av innspillene fra forrige høringsrunde, blant annet fra Nasjonalt SRHR-nettverk er ivaretatt.

Om Sex og samfunn

Sex og samfunn er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og vi har i over 50 år jobbet for økt kunnskap, kompetanse og tilgjengelige tjenester innen feltet. Vi driver klinisk og pedagogisk virksomhet, samt faglig utvikling og politisk påvirkningsarbeid. Den kliniske delen av arbeidet vårt inkluderer blant annet Norges største klinikk for seksuell helse.

I 2021 mottok vi over 38 000 henvendelser fordelt på poliklinikken, telefon og vår nasjonale chat-tjeneste. Vårt kliniske arbeid genererer bred kunnskap som videreformidles til øvrige aktører på feltet. Blant annet gjennomfører vi ulike opplæringstiltak som seksualitetsundervisning i skolen, opplæring om prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner ved landets høgskoler og universiteter med utdanningsforløp innenfor helsefag, og vi holder kurs med et bredt utvalg tema tilpasset ulike deltakergrupper.

Gjennom vårt påvirkningsarbeid bidrar vi til å sette dagsorden både politisk og i mediene, lokalt og nasjonalt. Vårt mål er å være en kompetansedriver innenfor feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Overordnet mener Sex og samfunn at seksuell helse må likestilles med fysisk og psykisk helse. For å oppnå dette må vi ta utgangspunkt i at god seksuell folkehelse er avgjørende for god fysisk og psykisk helse, og samtidig trenger vi mer kunnskap om seksuell helse for å ta gode valg.

Vårt innspill

Sex og samfunn er positive til et forbud mot konverteringsterapi. Sex og samfunn vil i det følgende presisere, men vi stiller oss bak høringssvaret til Nasjonalt SRHR-nettverk på de øvrige punkter.

Sex og samfunn vil trekke frem følgende to hovedpunkt:

1. Forbudet bør være absolutt
2. Kjønnsuttrykk bør inkluderes i forbudet

Sex og samfunn

1. Forbudet bør være absolutt

Å forsøke å endre personers kjønnsidentitet eller seksuelle orientering er verken mulig eller ønskelig. All tilgjengelig forskning viser at det å utsette mennesker for forsøk på å endre grunnleggende seksuelle identitet eller seksualitet er direkte skadelig for den psykiske og seksuelle helsen til individer. Som samfunn kan det også være skadelig å tillate konverteringsterapi da det sender ut et signal om at enkelte seksuelle orientering eller kjønnsidentitet er uønsket og bør endres.

Sex og samfunn mener derfor at et totalforbud mot konverteringsterapi og reklamering/promotering av slik terapi er den eneste måten å sikre at individer ikke blir direkte eller indirekte skadelidende av en slik praksis. Med utgangspunkt i de konsekvensene vi vet konverteringsterapi har, og den betydelige skaden det kan medføre, må dette forbudet mot konverteringsterapi gjelde uavhengig av alder. Å utsette noen for risiko for slik skade vil alltid være utilbørlig, uavhengig av om det kan sies å foreligge et samtykke til handlingene eller ei, og uavhengig av alder på den som utsettes for et slikt overgrep.

Når slik behandling kan medføre så store skader for den enkelte kan vi på ingen måte se at dette skal være noe en frivillig kan samtykke til. For personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan det å finne ut av egen identitet skje senere enn for dem som har en identitet som følger normen. Mange vil ikke selv være bevisst på sin egen identitet, eller klare å være åpen med andre om det, før de er langt forbi myndighetsalder. Sårbarheten er også større hos personer som ikke har et avklart forhold til egen identitet eller seksualitet, og personer som er i en slik identitetsprosess trenger særlig beskyttelse uavhengig av alder.

Sex og samfunn mener derfor at forbudet bør være absolutt både for personer mellom 16-18 år og for personer over 18 år.

2. Kjønnsuttrykk bør inkluderes i forbudet

Som det er redegjort for i høringsnotatet har Malta, Canada og New Zealand inkludert kjønnsuttrykk i sine forbud, og dette er også inkludert i flere forbud på regionalt nivå i andre land.

Muligheten til å uttrykke kjønn på den måten vi selv ønsker er en grunnleggende rett som henger tett sammen med mulighet til å leve ut vår kjønnsidentitet og seksuelle orientering. Dette kan handle om ytre uttrykk i form av for eksempel bekledning, men også i hvordan kjønn gjøres. Vi er kjent med at de av oss som utsettes for konverteringsterapi ofte opplever at det er måten vi gjør kjønn på som vektlegges i hva som skal endres. Dette handler om alt fra seksuell aktivitet, til kroppsspråk og valg av yrke og hobby. Forsøk på å endre, fornekte eller undertrykke noens kjønnsuttrykk bør, slik vi ser det, være inkludert i straffebudet.

Sex og samfunn

I tillegg vil Sex og samfunn særlig understreke to behov som ligger utenfor lovens forslag, men som vi vil oppfordre departementet til å ha med i det videre arbeidet:

Behov for økt kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold hos ansatte i helsetjenesten og i utdanningsløpene
Loven bidrar til å oppnå målet om at ethvert menneske skal ha råderett over egen kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. For å nå dette målet er det avgjørende å arbeide forebyggende, særlig med barn og unge, for å forhindre at flere opplever sin egen identitet og seksualitet som uønsket eller som noe som bør eller kan endres på av andre.

Våre undersøkelser blant lærere og elever viser at begge parter ønsker mer kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold i skolen. Kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold må inn i utdanningsløpet til sykepleiere, lærere, leger og andre som er ansatte i helse- og oppvekstsektoren, for å sikre at flest mulig barn og unge får vokse opp med positive fortellinger om egen identitet og seksualitet.

Loven og hjelpetiltak må gjøres kjent for personer som arbeider med barn og unge
For at forhold der personer har vært utsatt for konverteringsterapi skal oppdages er det nødvendig at det utvikles en plan for å gjøre loven og hjelpetiltak kjent blant profesjonsutøvere og andre som arbeider med barn og unge på fritidsaktiviteter, samt frivillige og ansatte i tros- og livssynssamfunn.

Det bør utvikles en ressurs slik at personer som er i et tillitsforhold til barn og unge kan gjenkjenne situasjoner der personer har vært utsatt for konverteringsterapi eller står i fare for å bli det, og det bør også inkludere råd om hvordan man skal gå frem for å gi hjelp til disse

Sex og samfunn viser i tillegg til innspill sendt fra Nasjonalt SRHR-nettverk og stiller oss bak presiseringene i dette.

Med vennlig hilsen

Ingvild Endestad

Avdelingsleder for kommunikasjon og politikk

Anneli Rønes

Fagpolitisk rådgiver

Trondheimsveien 2B, 0560 Oslo Tlf: 22 99 39 00 post@sexogsamfunn.no www.sexogsamfunn.no